

שואהנה, ת"ז

1. בעניין:

תושב הרשות הפלסטינית

2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע"ר

ע"י ב"כ עו"ד ידן עילם ו/או ניצן אילני

שדרות רוטשילד 4 תל אביב-יפו, 66881

טל': 03-5606080, פקס: 03-5606083, נייד: 054-2266488

דוא"ל: yadin@yelaw.co.il

- נ ג ד -

1. המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית

2. ראש המנהל האזרחי

3. היועץ המשפטי לגדה המערבית

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם מדוע לא יאריכו את תקופת פתיחתו של שער חקלאי אלחיראבה שמספרו 1262, וירחיבו את זמני פתיחתו.

בהקשר לקיום דיון דחוף ולקביעת מועד קצר לתגובת המשיבים

"בכל הנוגע להסדרי הכניסה למרחב התפר, פירטה המדינה עוד בכתב תשובתה את מערך השערים הקיים בתוואי הגדר בכניסה למרחב התפר, ואת ההסדרים המופעלים על-ידה, אשר נועדו, על-פי הטענה, לסייע ככל הניתן במעבר נוח של התושבים לשטחי מרחב התפר. כך, ציינה המדינה בכתב תשובתה, כי במרחב התפר שהוכרז לאורך שלבים א' ו-ב' קיימים 53 שערים, מתוכם 37 שערים חקלאיים המשמשים למעבר פלסטינים לאדמותיהם או לבתיהם...

המדינה שבה והדגישה בתגובותיה כי נעשות על-ידה פעולות שוטפות לשפר את מערך המעברים שהוקם, על-סוגי המעברים השונים הכלולים בו. כך, הדגישה כי מושקע על-ידה מאמץ רב, כספי ואחר, בבניית המעברים בסטנדרט גבוה תוך שיפור איכות השירות בהם והצבת אמצעי בידוק משוכללים המאפשרים בידוק טוב יותר לצד קיצור זמני ההמתנה במעבר. בדומה, צוין כי הושקעו סכומי כסף משמעותיים אף בשיפור השערים החקלאיים, וכי הורחבו שעות הפתיחה שלהם, כך גם נקבעו הסדרים שונים הנוגעים לפתיחתם בעת הצורך. צוין כי קיימות מספר אפשרויות לפתיחת השערים החקלאיים גם מחוץ לשעות הפתיחה הרגילות שלהם, בין היתר באמצעות פנייה למוקד ההומניטארי הממוקם במפקדת המנהל האזרחי בבית-אל."

בג"ץ 9961/03 המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר נ' ממשלת ישראל ובג"ץ 639/04 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון (לא פורסם, 5.4.2011; להלן: עתירות משטר ההיתרים; כל ההדגשות בעתירה הוספו).

העותר 1 (להלן: העותר או ראש העירייה) הינו ראש עיריית כפר תולת, ישוב בנפת קלקיליה המונה כ- 5,500 תושבים. בבעלותם של תושבי היישוב, בהם העותר, כ-700 דונמים של אדמות חקלאיות המצויות בצידה השני של גדר ההפרדה, במרחב התפר.

השער הקרוב ליישוב הינו שער 1262, הנמצא במרחק של כ-3 ק"מ. מדובר בשער חקלאי "עונתי" – כלומר, כזה הנפתח לא בכל ימות השנה אלא רק בהתאם לעונות החקלאיות – אשר, בעונות בהן הוא נפתח, הוא משרת את החקלאים שבבעלותם אדמות במרחב התפר, אשר עוברים דרכם לעבד את אדמותיהם. בעונה זו של השנה מתבצע החריש ופתיחתו של שער 1262 חיונית לתושבי היישוב לצורך עבודות החריש.

ביום 13.3.2016 פנה ראש העירייה במכתב לראש הקישור הפלסטיני, בבקשה שיתאם מול המת"ק הישראלי את פתיחת שער 1262 לתקופה של חודש, החל מיום 19.3.2016, על מנת לאפשר לחקלאים לחרוש את אדמותיהם, לגזום את העצים ולהשלים את העבודות הנגזרות הדרושות.

הקישור הפלסטיני העביר שתי פניות בעניין למת"ק הישראלי, בתאריכים 19.3.2016 ו-30.3.2016.

ביום 5.4.2016, כשלושה שבועות מיום הפנייה הראשונה, נמסר לראש העירייה על ידי הקישור הפלסטיני, כי המת"ק אישר את פתיחת שער 1262 לחמישה ימים בלבד. מדובר בימים 6, 7, 10, 11 ו-12 באפריל בלבד, כאשר זמני הפתיחה הינם בין השעות 7:30-7:50 בבוקר ובין 16:00-16:15 אחר הצהריים בלבד.

עוד באותו יום פנה ב"כ העותרים אל המשיב 2 בשמם של ראש העירייה ושל העותרת 2 (להלן: המוקד להגנת הפרט או המוקד) למשיבים, בבקשה כי יורה "להאריך את תקופת פתיחתו של שער 1262, לתקופה של חודש לכל הפחות, ולהרחיב את שעות (ונכון לעכשיו דקות) פתיחתו". העתק מהפניה נשלח אל מנהלת מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה, אל המשיב 3 ואל קצין פניות הציבור בלשכתו של המשיב 2 אך עד מועד הגשת העתירה דנא לא התקבל מענה ענייני לפנייה.

בכל יום שחולף נגרמת פגיעה קשה בזכויותיהם של העותר ושל שאר תושבי היישוב אשר בבעלותם אדמות במרחב התפר.

בית משפט נכבד זה, בפסיקות רבות בעתירות הנוגעות לגדר ההפרדה, קבע כי יש לצמצם ככל הניתן את הפגיעה בתושבים אשר ניזוקו מהקמת גדר ההפרדה. בהתחשב בכל אלה, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את העתירה לדיון במועד המוקדם ביותר האפשרי ולקצוב זמן קצר ביותר לתגובת המשיבים. זאת הן לאור הדחיפות הרבה, הן כי הניסיון מלמד שבמרבית המקרים, קביעת העתירה לדיון דחוף וקציבת פרק זמן קצר להגשת תגובת המשיבים מייטרת את הצורך בדיון בעתירה לגופה.

התשתית העובדתית

1. עתירה זו מוגשת כדי לפתור את הבעיה הפרקטית של העותר ושל תושבי היישוב שהוא עומד בראשו, אשר בבעלותם אדמות במרחב התפר, הנתקלים בקשיים במעבר אל מרחב התפר כדי לעבד את אדמותיהם. בית המשפט הנכבד גיבש את עמדתו בעניין עתירות משטר ההיתרים "...על בסיס הנחתנו כי משטר ההיתרים מכביד עד למאד על התושבים הפלסטינים וגורם לפגיעה קשה בזכויותיהם. נתון זה מחייב את המשיבים לגבש הסדרים שיצמצמו ככל הניתן את ההכבדה הנגרמת לתושבים, מבלי לפגוע בתכלית הביטחוניתי" (סעיף 31 לפסק הדין). כפי שיראו העותרים, ההכבדה הנגרמת לעותר היא קשה ביותר, בלתי מידתית ואינה תואמת את הצהרות המשיבים בפני בית המשפט הנכבד ואת פסק הדין בעתירות משטר ההיתרים.

2. לטענת העותרים, המשיבים מתנהלים במעין מדרון חלקלק. לצורך מתן אישורו של בית משפט נכבד זה לבניית הגדר, הבטיחו המשיבים הבטחות לפיהן הנזק אשר ייגרם לאוכלוסייה הנפגעת מבניית הגדר יהיה מינימלי. לאחר שבית המשפט הנכבד נתן את אישורו והגדר נבנתה, לא עמדו המשיבים בהבטחותיהם והפחיתו בהדרגה את מספר ההיתרים אותם הם מנפיקים. עתה, לאחר שניתן פסק הדין בעתירות משטר ההיתרים, ובניגוד מוחלט לנאמר בו, מכבידים המשיבים עוד יותר את ידם על התושבים הפלסטינים הזקוקים להיתרי כניסה למרחב התפר.

3. דומה כי לא רק העותרים אלא גם בית המשפט הנכבד הבחין בכך שהמשיבים לא עומדים בהבטחותיהם.

כך, למשל, בדיון שנערך ביום 17.11.2014, בפני הרכב בראשות המשנה לנשיא (כתוארה אז) נאור והשופטים סולברג ומזוז, בבג"ץ 5077/14 ריאן נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית, תהתה כבוד המשנה לנשיא (כתוארה אז) נאור: "אי אפשר למצוא פה פתרון? האיש נגדע מקום פרנסתו. אי אפשר למצוא דרך ביניים לא קיצונית?" (בעמ' 1 לפרוטוקול).

ובפסק דינו של בית משפט נכבד זה בבג"ץ 2361/13 מוקדי נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית, מיום 17.10.2013, נכתב:

"...הוטרדנו מנושא ההליך המינהלי. כאמור, על תשובה להינתן תוך שבועיים מקבלת הפניה מן הקישור הפלסטינאי. לטעמנו יש להקפיד ביותר על מועד זה, שכן סד הזמנים קצר (הבקשה אמורה להיות מוגשת לא לפני שלושה שבועות מפקיעת היתר קיים, ולעבור שלבי רשות פלסטינאית – מת"ק – רשות פלסטינאית). במיוחד דרושה הקפדה כזאת כשמדובר בהיתר בן ששה חודשים, היוצר לוח זמנים לא ארוך כשלעצמו. כמו כן, ראוי להבהיר בנהלים את אופן הפניה למת"ק לביורר מצב הטיפול בבקשה (כגון ציון בעל תפקיד ומועד), ובמיוחד האם הגיעה הבקשה לידי הגורמים שאמורים לטפל בה, שאלה שגם היא עולה לא אחת" (ההדגשה במקור).

וביום 6.6.2013, במהלך הדיון בעתירות בבג"ץ 3592/13, בבג"ץ 3594/13 ובבג"ץ 3595/13, אמר כבוד השופט ג'ובראן כי "אנחנו מדברים באנשים, אנשים רגישים, יש להם זכויות ורגשות, צריך לכבד אותם ולעשות את האיזונים. ביקשנו מהמדינה לעשות את האיזונים בצורה כזאת שהיא צריכה להקל כמה שיותר" (עמ' 3 לפרוטוקול), והדגיש כי "הכלל זה לתת והחריגים לא לתת" (שם).

ובהחלטתו מיום 20.7.2011 בבקשה לביטול הדיון בבג"ץ 5205/11, לאחר שהמשיבים הודיעו יום לפני הדיון כי הוחלט להנפיק לעותרים היתרים, אמר כבוד השופט רובינשטיין כי "חבל עד מאוד שמה שיכול היה להסתדר בלי עתירה, ובזבוז זמן מזכירותי ושיפוטי, וכל הכרוך – מסתדר ברגע האחרון לפני הדיון. אבקש כי הערה זו תובא לפני הגורמים הנוגעים בדבר, ככל שהדבר איכפת להם, ואני מקווה שכן. הדיון יידחה כמבוקש וכמוסכם. הודעת עדכון תוגש עד 10.8.2011, ואני מקווה מאוד שלא יהיה צורך בהמשך הדיון. הנושא הוא בראש וראשונה מעשי" (ההדגשות במקור).

גם במהלך הדיון בעתירה בבג"ץ 5078/11 ביום 27.7.2011 הביע כבוד השופט פוגלמן את דעתו על התנהלות המשיבים וציין כי "בכל תיקי הגדר אתם מסבירים לנו (ש)אין בעיה זה קו התפר, ועכשיו אנו רואים את המציאות אז תעמדו מאחורי המילה שלכם... אני מרגיש פה סוג של מצג כפול" וכבוד הנשיאה ביניש הוסיפה כי "להיכנס לאזור לא צריך להיות קושי"; במהלך הדיון בעתירה בבג"ץ 4034/11 שנערך ביום 7.9.2011 העיר כבוד השופט פוגלמן לב"כ המשיבים כי "בכל תיק בסוג הזה ההרגשה לא נוחה. אתם באתם בעתירות גדר וזה שטר ששוברו בצידו. אמרתם שיתנו היתרים מתאימים כדי למזער את הפגיעה במרקם החיים והעתירות נדחו ואנו רואים שבמבחן המציאות זה לא עומד" (עמ' 2 לפרוטוקול).

וביום 15.9.2011, במהלך הדיון בעתירות בבג"ץ 2546/11 ובבג"ץ 2548/11, אמר כבוד השופט (כתוארו אז) גרוניס כי "מאחר וכנראה ישלמו כסף אולי בפעם הבאה יתייחסו אחרת" (עמ' 1 לפרוטוקול). למרבה הצער, הניסיון מלמד כי דבר לא גורם למשיבים להתייחס אחרת לעותר ולתושבים אחרים כדוגמתו.

הצדדים לעתירה והרקע העובדתי

4. העותר הינו תושב פלסטיני, יליד 1947, המתגורר עם משפחתו בכפר תולת שבנפת קלקיליה ומשמש מאז שנת 2014 כראש העירייה.
5. המוקד להגנת הפרט היא עמותה הפועלת לקידום זכויות האדם של פלסטינים בשטחים הכבושים.
6. המשיב 1 הוא המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, מטעם מדינת ישראל, המחזיקה בגדה המערבית תחת כיבוש צבאי מזה ארבעים ושמונה שנה.
7. המשיב 2 (להלן: ראש המנהל האזרחי) הוא ראש המנהל האזרחי, גוף שהוקם כדי לנהל את העניינים האזרחיים בגדה המערבית "לרווחתה ולטובתה של האוכלוסייה ולשם הספקת השירותים הציבוריים והפעלתם, בהתחשב בצורך לקיים מנהל תקין וסדר ציבורי" (סעיף 2 לצו בדבר הקמת מנהל אזרחי

(יהודה והשומרון) (מס' 947), התשמ"ב-1981). קציניו של ראש המנהל האזרחי הינם אלו שעומדים בקשר עם האוכלוסייה המוגנת בכל הנוגע להנפקת היתרי כניסה למרחב התפר. מטעמו של ראש המנהל האזרחי פועל קצין פניות הציבור. בסעיף 28 לפסק הדין בעתירות משטר ההיתרים נכתב: "כמו כן, הדגישה המדינה את דבר קיומו של 'קצין פניות הציבור' במינהל האזרחי המקבל פניות בנושאים שונים ואשר נועד, בין היתר, להגביר את הזמינות לפניות ולבקשות התושבים הפלסטינים, גם בענייני מרחב התפר". בשל מותו הטראגי של ראש המנהל האזרחי, תא"ל מוניר עמאר, בחודש שעבר, הופנתה הפנייה אל סגנו וממלא מקומו.

8. המשיב 3 (להלן: יועמ"ש הגדה המערבית או היועמ"ש) הינו יועצם המשפטי של המשיבים 1 ו-2 והוא וקציניו מלווים, באופן שוטף, את ההיבטים המשפטיים של עבודת המשיבים 1 ו-2 ובכללם בכל הקשור להנפקת היתרי כניסה למרחב התפר.

9. העותר הינו הבעלים של חלקת אדמה המצויה באדמות כפר ת'ולת' אשר בצידה המערבי של גדר ההפרדה, במרחב התפר. על פי מסמך רישום האדמות, הבעלות על האדמות רשומה על שם אביו המנוח של העותר, אשר העותר הוא אחד מיורשיו.

העתק מסמך רישום האדמות, מצורף ומסומן ע/1.
העתק מצו הירושה של אביו של העותר, מצורף ומסומן ע/2.

10. הזיקה בין העותר לבין אדמותיו הוכרה על ידי המשיבים והעותר מחזיק בהיתר כניסה של חקלאי במרחב התפר לצורך עיבוד האדמה. ההיתר הנוכחי הינו בתוקף מיום 16.2.2016 ועד ליום 14.2.2018. על פי ההיתר, המעבר של העותר אל מרחב התפר הינו דרך שער 1262. העתק מהיתרו של העותר, מצורף ומסומן ע/3.

11. יוער, כי העובדה כי על היתרו של העותר רשום מעבר רק דרך שער 1262, שהינו שער עונתי, מנוגד להתחייבויות והצהרות של המשיבים לבית משפט נכבד זה. בסעיף 48 לכתב התשובה מטעם המדינה בעתירות משטר ההיתרים, שהוגש כבר ביום 13.11.2006, קרי לפני קרוב לעשר שנים, התחייבה המדינה כי במקרה בו שער המעבר למרחב התפר, הרשום על גבי היתר כניסה למרחב התפר של התושב, אינו נפתח בכל יום, היא תציין על גבי ההיתר שער נוסף, הפתוח בכל ימות השנה:

ואת ועוד: לאחרונה, ניתנה הנחייה לפיה בכל מקום בו השער החקלאי הקרוב לחלקות החקלאיות אליהן חוביח הפלסטיני זיקה אינו פתוח בכל ימות השנה, חרי שבנוסף לשער זה, יצויין על גבי ההיתר שיינתן לאותו אדם שער או מעבר נוסף הנפתח בכל ימות השנה, וזאת בכפוף לכך שהמעבר דרך השער הנוסף לא יחייב את כניסת התושב לתחומי מדינת ישראל. הנחייה זו טרם יושמה עקב קושי טכני, אך צפויה לחיות מיושמת בתוך כ-4 שבועות.

12. ובסעיף 64 להודעה המעדכנת מטעם המדינה בעתירות משטר ההיתרים, שהוגשה ביום 25.5.2009, דכנה המדינה כי ההנחיה האמורה מיושמת בשטח:

בסעיף 48 לכתב התשובה נמסר, כי ניתנה הנחייה, לפיה בכל מקום בו השער החקלאי הקרוב לחלקות החקלאיות, אליהן הוכחה זיקה, אינו פתוח בכל ימות השנה, הרי שבנוסף להיתר המאפשר מעבר בשער זה, יצויין על גבי ההיתר הנמסר לאדם, שער או מעבר נוסף הנפתח בכל ימות השנה (בכפוף לכך שהמעבר דרך השער לא יהיה כרוך בכניסת התושב לתחומי מדינת ישראל).

עם זאת, נאמר, בסעיף 48 לכתב התשובה, כי באותה שעה טרם יושמה הנחיה זו.

נעדכן, כי כיום הנחייה זו מקויימת חלכה למעשה.

13. התחייבויות אלו קיבלו תוקף של פסק דין בסעיף 33 לפסק הדין בעתירות משטר ההיתרים :

"בהקשר זה ציינה המדינה עוד בכתב התשובה כי ניתנה הנחייה לפיה בכל מקום בו שער חקלאי הקרוב לחלקות החקלאיות הרלוונטיות לעניינו של התושב אינו פתוח בכל ימות השנה, יצוין על גבי ההיתר שער או מעבר נוסף הנפתח בכל ימות השנה ואשר דרכו יוכל התושב להיכנס אל המרחב, בכפוף לכך שהמעבר לא יחייב את כניסת התושב לישראל."

14. למעשה, התחייבות זו מעולם לא יושמה על ידי המשיבים. בניגוד לנאמר בכתב התשובה ובהודעה המעדכנת, וכפי שניתן לראות על גבי היתרו של העותר, הנחייה זו אינה מקוימת כלל והמשיבים אינם מציינים שער נוסף על גבי היתרי כניסה למרחב התפר שהשער המצוין על גבם אינו פתוח בכל ימות השנה.

15. המוקד להגנת הפרט והח"מ פנו בחודשים האחרונים לקצין פניות הציבור, בעניינם של שישה עשר תושבים אשר השער החקלאי המצוין על גבי היתריהם אינו פתוח בכל ימות השנה. פניות אלו, אשר לו היו המשיבים עומדים בהתחייבותם לבית משפט נכבד זה לא היה בהם כל צורך, לא נענו עניינית.

16. לאור זאת, ביום 17.4.2016, פנה המוקד להגנת הפרט אל מנהלת מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה במכתב קדם בג"ץ וביקש ממנה "לפעול על מנת לוודא כי התחייבות המדינה לבג"ץ תיושם, וכי במקרה בו שער הכניסה למרחב התפר, הרשום על גבי היתר כניסה למרחב התפר של התושב, אינו נפתח בכל יום, יציינו גורמי הצבא על גבי ההיתר מיוזמתם, וללא כל צורך בפנייה אליהם בעניין, שער נוסף, הפתוח בכל ימות השנה".

העתק מהמכתב מיום 17.4.2016, ללא נספחיו, מצורף ומסומן ע/4.

17. בנוסף לאדמות שבעלות העותר, יש כ-19 משפחות נוספות מהיישוב שבעלותן אדמות חקלאיות המצויות בצידה השני של גדר ההפרדה, במרחב התפר. בסך הכל מדובר בשטח של כ-700 דונמים של אדמות חקלאיות.

18. השער הקרוב ביותר ליישוב הינו שער 1262, הנמצא במרחק של כ-3 קילומטרים מהכפר. מדובר בשער חקלאי "עונתי" – כלומר, כזה הנפתח לא בכל ימות השנה אלא רק בהתאם לעונות החקלאיות – אשר, בעונות בהן הוא נפתח, הוא משרת את החקלאים שבעלותם אדמות במרחב התפר, אשר עוברים דרכו בדרכם לעבד את אדמותיהם.

19. בעונה זו של השנה מתבצע החריש ופתיחתו של שער 1262 חיונית לתושבי היישוב לצורך עבודות החריש. ביום 13.3.2016 פנה ראש העירייה במכתב לראש הקישור הפלסטיני, בבקשה שיתאם מול המת"ק הישראלי את פתיחת שער 1262 לתקופה של חודש, החל מיום 19.3.2016, על מנת לאפשר לחקלאים לחרוש את אדמותיהם, לגזום את העצים ולהשלים את העבודות הנגזרות הדרושות. העתק מהמכתב מיום 13.3.2016, מצורף ומסומן ע/5.

20. לראש העירייה נמסר מהקישור הפלסטיני כי הם העבירו שתי פניות בעניין למת"ק הישראלי, בתאריכים 19.3.2016 ו-30.3.2016.

21. ביום 5.4.2016, כשלושה שבועות מיום הפנייה הראשונה, נמסר לראש העירייה על ידי הקישור הפלסטיני, כי המת"ק אישר את פתיחת שער 1262 לחמישה ימים בלבד. מדובר בימים 6, 7, 10, 11 ו-12 באפריל בלבד, כאשר זמני הפתיחה הינם בין השעות 7:30-7:50 בבוקר ובין 16:00-16:15 אחר הצהריים בלבד.

22. עוד באותו יום פנו העותרים אל המשיב 2, בבקשה כי יורה "להאריך את תקופת פתיחתו של שער 1262, לתקופה של חודש לכל הפחות, ולהרחיב את שעות (ונכון לעכשיו דקות) פתיחתו". העתק מהפניה נשלח אל מנהלת מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה, אל המשיב 3 ואל קצין פניות הציבור בלשכתו של המשיב 2.

23. במכתב ציינו העותרים כי בסעיף 28 לפסק הדין בעתירות משטר ההיתרים, נכתב כך לגבי התחייבויות המדינה בנוגע לשערים החקלאיים:

"בכל הנוגע להסדרי הכניסה למרחב התפר, פירטה המדינה עוד בכתב תשובתה את מערך השערים הקיים בתוואי הגדר בכניסה למרחב התפר, ואת ההסדרים המופעלים על-ידה, אשר נועדו, על-פי הטענה, לסייע ככל הניתן במעבר נוח של התושבים לשטחי מרחב התפר. כך, ציינה המדינה בכתב תשובתה, כי במרחב התפר שהוכרז לאורך שלבים א' ו-ב' קיימים 53 שערים, מתוכם 37 שערים חקלאיים המשמשים למעבר פלסטינים לאדמותיהם או לבתיהם... המדינה שבה והדגישה בתגובתיה כי נעשות על-ידה פעולות שוטפות לשפר את מערך המעברים שהוקם, על-סוגי המעברים השונים הכלולים בו. כך, הדגישה כי מושקע על-ידה מאמץ רב, כספי ואחר, בבניית המעברים בסטנדרט גבוה תוך שיפור איכות השירות בהם והצבת אמצעי בידוק משוכללים המאפשרים בידוק טוב יותר לצד קיצור זמני ההמתנה במעבר. בדומה, צוין כי הושקעו סכומי כסף משמעותיים אף בשיפור השערים החקלאיים, וכי הורחבו שעות הפתיחה שלהם, כך גם נקבעו הסדרים שונים הנוגעים לפתיחתם בעת הצורך. צוין כי קיימות מספר אפשרויות לפתיחת השערים החקלאיים גם מחוץ לשעות הפתיחה הרגילות שלהם, בין היתר באמצעות פנייה למוקד ההומניטארי הממוקם במפקדת המנהל האזרחי בבית-אל."

24. העותרים הדגישו כי: "פתיחה של שער חקלאי לחמישה ימים בלבד ולמספר דקות ביום אינה עונה על צרכי החקלאים ואינה עומדת בקנה אחד עם התחייבויות חוזרות ונשנות של המדינה, בעתירות משטר ההיתרים ובעתירות נוספות, לצמצם ככל שניתן את הנזק הנגרם לחקלאים כתוצאה ממשטר ההיתרים."

העתק מהמכתב מיום 5.4.2016, מצורף ומסומן ע/6.

25. ביום 13.4.2016 התקבלה תשובה מקדמית מטעם מנהלת מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה לפיה הפניה "הועברה להתייחסותם של הגורמים הרלוונטיים. עם סיום הטיפול תועבר אליך תשובה ישירות מהגורם המטפלי". עד מועד הגשת העתירה דנה לא התקבל מענה ענייני לפנייה.

העתק התשובה המקדמית מיום 13.4.2016, מצורף ומסומן ע/7.

26. יצוין, כי מלבד שער 1262, אין שער נוסף בקרבת היישוב. החקלאים אשר השער המצוין על גבי היתרם הינו שער 1262 בלבד, ובהם העותר, יכולים לעבור אל מרחב התפר אך ורק בימים המועטים בשנה בהם הוא פתוח. חקלאים אחרים מהיישוב, מקבלים היתרים עליהם מצוין מעבר דרך מעבר אליהו (109) בלבד. מעבר אליהו פתוח לאורך כל ימות השנה ולכן חקלאים אלו יכולים להיכנס לאדמותיהם בכל עונות השנה אולם, מעבר אליהו נמצא במרחק של כ-10 קילומטרים מהיישוב והמרחק ממעבר אליהו אל האדמות, הינו כ-3 עד 5 קילומטרים נוספים, אותם נאלצים התושבים ללכת ברגל.

27. לאור דחיפות העניין, הנובעת מהצורך החקלאי הדחוק של בעלי האדמות במרחב התפר לחרוש ולעבד את אדמתם, לא נותרה לעותרים כל ברירה מלבד לפנות אל בית משפט נכבד זה בבקשת סעד.

הטיעון המשפטי

28. דומה כי אין צורך להרחיב בחלק המשפטי של העתירה דנא שכן היא מדברת בעד עצמה. הפגיעה בזכויותיו של העותר ושל שאר החקלאים מהיישוב בראשו הוא עומד אשר מעבדים אדמות במרחב התפר, נעשית בניגוד לחוק, לפסיקה, להצהרות מפורשות של המשיבים בפני בית משפט נכבד זה ואף בניגוד לפקודותיהם ונהליהם של המשיבים עצמם.

על הזכויות הנפגעות

29. בפסק הדין בעתירות משטר ההיתרים הדגישה כבוד הנשיאה ביניש את הפגיעה הקשה בזכויותיהם של התושבים המוגנים (בסעיף 22 לפסק הדין):

"אכן, קשה שלא להסכים כי סגירת שטחי מרחב התפר, כמו גם עצם הקמת גדר הביטחון, מהווים הכבדה קשה על התושבים הפלסטינים, ובודאי שפגיעתה קשה במיוחד בתושבים חפים מפשע שנקלעו למרחב התפר בעל כורחם עקב מגוריהם במקום או עקב עבודתם, כאשר עסקיהם או שדותיהם ונחלותיהם החקלאיות נותרו כלואים בתוך המרחב. החלת משטר ההיתרים, תוך חיוב בקבלת היתר לצורך כניסה ויציאה למרחב, מהווה מגבלה ברורה על חופש התנועה של תושבי האזור במרחב זה, ומגבילה את נגישותם של התושבים – לבתיהם, לאדמותיהם ועסקיהם המצויים במרחב התפר. כפי שנרחיב עוד בהמשך, מצב דברים זה יוצר מציאות המקשה על קיום השגרה בחיי המשפחה, החברה, המסחר והתעסוקה, הן של התושבים המתגוררים במרחב התפר והן של אלו הקשורים עימם ונמצאים מחוצה לו."

30. ובסעיף 28 לפסק הדין, נכתב כך לגבי התחייבויות המדינה בנוגע לשערים החקלאיים:

"בכל הנוגע להסדרי הכניסה למרחב התפר, פירטה המדינה עוד בכתב תשובתה את מערך השערים הקיים בתוואי הגדר בכניסה למרחב התפר, ואת ההסדרים המופעלים על-ידה, אשר נועדו, על-פי הטענה, לסייע ככל הניתן במעבר נוח של התושבים לשטחי מרחב התפר. כך, ציינה המדינה בכתב תשובתה, כי במרחב התפר שהוכרז לאורך שלבים אי-ו-ב' קיימים 53 שערים, מתוכם 37 שערים חקלאיים המשמשים למעבר פלסטינים לאדמותיהם או לבתיהם..."

המדינה שבה והדגישה בתגובותיה כי נעשות על-ידה פעולות שוטפות לשפר את מערך המעברים שהוקם, על-סוגי המעברים השונים הכלולים בו. כך, הדגישה כי מושקע על-ידה מאמץ רב, כספי ואחר, בבניית המעברים בסטנדרט גבוה תוך שיפור איכות השירות בהם והצבת אמצעי בידוק משוכללים המאפשרים בידוק טוב יותר לצד קיצור זמני ההמתנה במעבר. בדומה, צוין כי הושקעו סכומי כסף משמעותיים אף בשיפור השערים החקלאיים, וכי הורחבו שעות הפתיחה שלהם, כך גם נקבעו הסדרים שונים הנוגעים לפתיחתם בעת הצורך. צוין כי קיימות מספר אפשרויות לפתיחת השערים החקלאיים גם מחוץ לשעות הפתיחה הרגילות שלהם, בין היתר באמצעות פנייה למוקד ההומניטארי הממוקם במפקדת המנהל האזרחי בבית-אל."

31. כפי שאמרו העותרים בפנייתם אל המשיבים: "פתיחה של שער חקלאי לחמישה ימים בלבד ולמספר דקות ביום אינה עונה על צרכי החקלאים ואינה עומדת בקנה אחד עם התחייבויות חוזרות ונשנות של המדינה, בעתירות משטר ההיתרים ובעתירות נוספות, לצמצם ככל שניתן את הנזק הנגרם לחקלאים כתוצאה ממשטר ההיתרים."

על משטר ההיתרים והעתירות בעניינו

32. בעתירות משטר ההיתרים העלו העותרים את הדרישה כי תבוטל ההכרזה בדבר היות מרחב התפר שטח צבאי סגור וכי יבוטלו הצווים שהותקנו מכוחה המחייבים תושבים פלסטינים המעוניינים להיכנס למרחב התפר, להצטייד בהיתרי כניסה. בעתירות אלו לא ניתן הסעד המבוקש, אולם בית המשפט הנכבד הדגיש לאורך כל פסק דינו את ההכרה בזכותם של התושבים הפלסטינים לשמור על אורח חייהם. כך, בסעיף 34 לפסק הדין:

"בנסיבות העניין שלפנינו נראה אכן על-פני הדברים כי המשיבים מכירים בזכותם של התושבים להמשיך לעבד את אדמותיהם ומבקשים להביא לכך שבעלי הזיקה לאדמות במרחב התפר ימשיכו בעיבודן, תוך מתן אפשרות לקרובי משפחה ועובדים אחרים לסייע להם בעבודתם."

33. בהמשך הסעיף, מבהיר בית המשפט הנכבד כי על אף הצהרותיהם של המשיבים בפניו, לא מן הנמנע כי ישנם מקרים בהם נגרמת פגיעה חמורה בזכויותיהם של תושבים פלסטינים בגדה המערבית, ובאותם מקרים יראה בית המשפט לנכון להתערב ולתת סעדים בעתירות פרטניות:

"עם זאת, וכאמור לעיל, אין בידינו לשלול את האפשרות כי קיימים מקרים פרטניים בהם נגרמת פגיעה חמורה בזכויות הקניין והפרנסה של תושבים פלסטינים שאינם זוכים לעבד את אדמתם במידה הנדרשת להם או נתקלים בקשיי גישה אחרים, והמשיבים מצידם אינם עושים די על מנת להביא למזעור פגיעה זאת. כאמור, מקרים אילו ניתנים לבירור במסגרת עתירות פרטניות, במסגרתן יוכל בית המשפט לבחון את מכלול ההסדרים הרלוונטיים לאזור מסוים, ולבחון את האיזון הפרטני המתבצע בתחומו בין זכויות התושבים לבין אינטרסים אחרים, כפי שנעשה בעבר בעתירות דומות."

34. בסעיף 48 לכתב התשובה מטעם המדינה בעתירות משטר ההיתרים, שהוגש כבר ביום 13.11.2006, קרי לפני קרוב לעשר שנים, התחייבה המדינה כי במקרה בו שער המעבר למרחב התפר, הרשום על גבי היתר כניסה למרחב התפר של התושב, אינו נפתח בכל יום, היא תציין על גבי ההיתר שער נוסף, הפתוח בכל ימות השנה:

זאת ועוד: לאחרונה, ניתנה הנחייה לפיה בכל מקום בו חשער החקלאי הקרוב לחלקות החקלאיות אליהן חוכת הפלסטיני זיקה אינו פתוח בכל ימות השנה, הרי שבנוסף לשער זה, יצויין על גבי ההיתר שיינתן לאותו אדם שער או מעבר נוסף הנפתח בכל ימות השנה, וזאת בכפוף לכך שהמעבר דרך השער חנוסף לא יחייב את כניסת התושב לתחומי מדינת ישראל. הנחיה זו טרם יושמה עקב קושי טכני, אך צפויה לחיות מיושמת בתוך כ-4 שבועות.

35. ובסעיף 64 להודעה המעדכנת מטעם המדינה בעתירות משטר ההיתרים, שהוגשה ביום 25.5.2009, עדכנה המדינה כי ההנחיה האמורה מיושמת בשטח:

בסעיף 48 לכתב התשובה נמסר, כי ניתנה הנחייה, לפיה בכל מקום בו השער החקלאי הקרוב לחלקות החקלאיות, אליהן חוכתה זיקה, אינו פתוח בכל ימות השנה, הרי שבנוסף לחיתר המאפשר מעבר בשער זה, יצויין על גבי ההיתר הנמסר לאדם, שער או מעבר נוסף הנפתח בכל ימות השנה (בכפוף לכך שהמעבר דרך השער לא יהיה כרוך בכניסת התושב לתחומי מדינת ישראל).

עם זאת, נאמר, בסעיף 48 לכתב התשובה, כי באותה שעה טרם יושמה הנחיה זו.

נעדכן, כי כיום הנחייה זו מקויימת חלכה למעשה.

36. התחייבויות אלו קיבלו תוקף של פסק דין בסעיף 33 לפסק הדין בעתירות משטר ההיתרים:

"בהקשר זה ציינה המדינה עוד בכתב התשובה כי ניתנה הנחייה לפיה בכל מקום בו שער חקלאי הקרוב לחלקות החקלאיות הרלוונטיות לעניינו של התושב אינו פתוח בכל ימות השנה, יצויין על גבי ההיתר שער או מעבר נוסף הנפתח בכל ימות השנה ואשר דרכו יוכל התושב להיכנס אל המרחב, בכפוף לכך שהמעבר לא יחייב את כניסת התושב לישראל."

37. למעשה, התחייבות זו מעולם לא יושמה על ידי המשיבים. בניגוד לנאמר בכתב התשובה ובהודעה המעדכנת, וכפי שניתן לראות על גבי היתרו של העותר, הנחייה זו אינה מקויימת כלל והמשיבים אינם מציינים שער נוסף על גבי היתרי כניסה למרחב התפר שהשער המצויין על גבם אינו פתוח בכל ימות השנה.

סיכום

38. לעותר ולשאר התושבים מהיישוב בראשו הוא עומד, אשר מעבדים אדמות במרחב התפר, ישנה זכות להיכנס בכל עת ולעבד את האדמות.
39. פתיחה של שער חקלאי לחמישה ימים בלבד ולמספר דקות ביום אינה עונה על צרכי החקלאים ואינה עומדת בקנה אחד עם התחייבויות חוזרות ונשנות של המדינה, בעתירות משטר ההיתרים ובעתירות נוספות, לצמצם ככל שניתן את הנזק הנגרם לחקלאים כתוצאה ממשטר ההיתרים.
40. לאור הצורך החקלאי הדוחק לעבד את האדמה בעונה זו, בכל יום שחולף נגרמת פגיעה בזכויותיו של העותר, כתוצאה מאי יכולתו להגיע אל אדמותיו ולעבד אותן.
41. לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על-תנאי, כמבוקש בראש העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיבים להפוך את הצו על-תנאי להחלטי ולחייב את המשיבים בהוצאות העותרים ושכר טרחת עורך דין.
42. כמו כן מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את העתירה לדיון במועד המוקדם ביותר האפשרי ולקצוב זמן קצר ביותר לתגובת המשיבים. זאת משום שהניסיון מלמד שלעיתים, לאחר הגשת התגובה, מתייתר הצורך בדיון בעתירה לגופה.
43. יוער כי הסעד אשר נתבקש בראש העתירה דנא הינו בהתאם לסעד אותו ביקשו העותרים מהמשיבים. לאור הדחיפות הרבה מוגשת העתירה מבלי לבקש סעדים של הפיכתו של שער 1262 משער עונתי לשער חקלאי "רגיל" ושל ציון שני שערים על גבי כל היתר, כאמור בסעיפים 34-37 לעיל והעותרים שומרים על זכויותיהם בכל הנוגע לסעדים נוספים אלו.
44. עתירה זו נתמכת בתצהיר שנחתם בפני עו"ד בגדה המערבית ונשלח למוקד להגנת הפרט בפקס, לאחר תיאום טלפוני. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל תצהיר זה, ואת יפוי הכוח שאף הוא ניתן בפקס, בהתחשב בקשיים האובייקטיביים בנוגע למפגש בין העותר לבין באי כוחו.

י"ג ניסן תשע"ו
21 אפריל 2016

ידין עילם, עורך דין
ב"כ העותרים